

KAKO OD PROPASTI SPASITI NOVINARSTVO U RH?

'Umjesto legalizacije cenzure, država treba kroz jedinstveni Javni fond financirati sve medije' (https://promise.hr/umjesto-legalizacije-cenzure-drzava-treba-kroz-jedinstveni-javni-fond-financirati-sve-medije/)

HRVATSKA (HTTPS://PROMISE.HR/CATEGORY/HRVATSKA/) POLITIKA (HTTPS://PROMISE.HR/CATEGORY/HRVATSKA/POLITIKA/)

28. kolovoza 2023. | Damir Kramarić (http://www.promise.hr)

Sviđa mi se Podijeli Sviđa se vama i još 77 drugih.

<https://twitter.com/share?url=https://promise.hr/umjesto-legalizacije-cenzure-drzava-treba-kroz-jedinstveni-javni-fond-financirati-sve-medije/&text=%E2%80%98Umjesto%20legalizacije%20cenzure%2C%20dr%20C5%BEa>
Email Print

"U sljedećem desetljeću će barem pola medijske industrije biti izbrisano", upozorio je nedavno Boris Trupčević, medijski konzultant, naglasivši da su prihodi medija praktički iščezli. O pokušajima spašavanja neovisnog novinarstva u RH, razgovarali smo s čelnikom Hrvatskog novinarskog društva: "HND je zabrinut zbog tendencije legalizacije cenzure kroz odredbe koja nakladniku daje pravo da svojevoljno i bez obrazloženja ne objavi novinarski prilog. Smatramo da država treba financirati sve medije od tiskanih pa do digitalnih uz jasne kriterije koji podrazumijevaju zaštitu novinarskih standarda i kodeksa struke. Ozbiljno kritičko novinarstvo mora imati takvu vrstu podrške", istaknuo je Hrvoje Zovko

(<http://promise.hr/wp-content/uploads/2023/08/nina-obuljen-korzinek.jpg>)"Novinarska profesija propada, mnogi kolege su napuštali ili napuštaju novinarstvo. Ekonomski model koji su tradicionalni mediji imali je nepovratno potrzan. Prihodi od oglašavanja u novinama su praktički iščezli, a mali oglasi su se preselili na internet. Nestali su i prihodi od čitatelja. U sljedećem desetljeću će barem pola medijske industrije biti izbrisano", upozorio je nedavno, u razgovoru za N1, Boris Trupčević (<https://n1info.hr/vijesti/u-sljedecih-deset-godina-ce-barem-pola-medijske-industrije-biti-izbrisano/>), medijski konzultant, dugogodišnji urednik i glavni urednik u više hrvatskih novina te bivši direktor svih izdanja Styrije u Hrvatskoj.

Bez neovisnog novinarstva nema demokracije

Na to mračno Trupčevićevo predviđanje nitko iz branše nije reagirao, niti ga pokušao osporiti. Većina (preostalih) novinara i urednika, nakon brojnih otpuštanja u medijima, rezanja plaća uz istovremeno povećavanje obima posla i sve učestalijih neprimjerenih pritisaka na novinare i urednike u odavno opustjelim redakcijama..., ne vjeruje, čini se, u bolje dane...

No, tu valja podsjetiti – pa ako treba i do neba kriknuti – da uništavanje novinarstva nije problem samo medija i novinara, već i čitavog društva. Jer propadne li i ono malo preostalog neovisnog novinarstva, past će i zadnji ostaci pravne države, demokracije i slobode u Hrvatskoj.

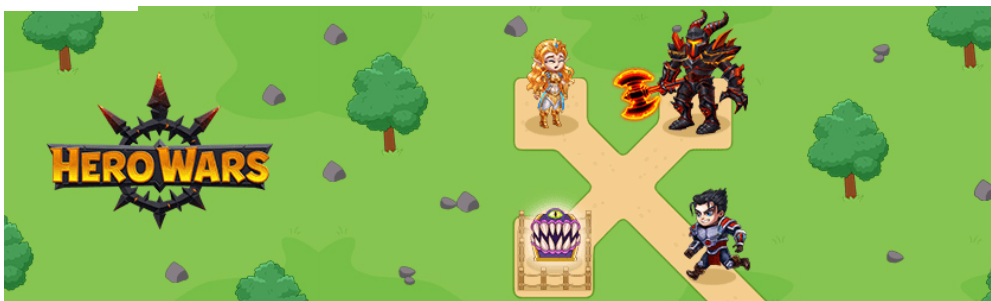
Brojni primjeri u svijetu potvrđuju, naime, da gušenje slobodnog novinarstva i objektivnog informiranja u pravilu dovodi do urušavanja demokracije i pravne države te do uspostave autokratskih i totalitarnih režima (sve prisutniji nedemokratski i autoritarni trendovi u Hrvatskoj – koji se poklapaju s urušavanjem neovisnog novinarstva u RH – potvrđuju, također, ovu tezu...).

O svemu navedenom razgovarali smo s **Hrvojem Zovkom**, predsjednikom Hrvatskog novinarskog društva.

Kako komentirate prijedlog novog Zakona o medijima, kojega je, bez sudjelovanja strukovnih udruga i novinara, izradilo Ministarstvo kulture i medija: može li ono malo preostalog slobodnog novinarstva u Hrvatskoj uopće preživjeti, ako se usvoji takav ili sličan zakon?

HND je tu kao krovna organizacija bio vrlo jasan: ovakav radni materijal koji smo dobili od resornog ministarstva za nas je neprihvatljiv. Za HND je neprihvatljivo da nam je – 18 mjeseci nakon što je HND uputio svoje prijedloge na aktualni Zakon o medijima – Ministarstvo ponudilo dokument o kojem prethodno nije bilo riječi na sastanku radne skupine, niti je bilo ikakvih konzultacija, a kamoli usuglašavanja krovnog medijskog zakona. Dobili smo tekst u kojem ni temeljne definicije i pojmovi nisu u duhu osnaživanja slobode novinara, kao ni Ustavom zajamčene slobode medija.

'Pokušaj uvođenja izravne cenzure'

Mi smo javno objavili naše komentare na radni materijal koji smo dobili, a kojeg smo u odgovoru poslali resornoj ministrici. Na konferenciji za novinare koju smo održali 20. srpnja i u svim kasnijim javnim istupima jasno smo rekli da ovakav prijedlog predstavlja nezapamćeno državno uplitanje u novinarske slobode, narušavanje podjele između urednika i novinara te državno uplitanje u novinarsku samoregulaciju. Puno toga smo rekli da sada ne ponavljam sve, a naše komentare smo javno objavili i svatko tko želi može ih pročitati.

Na ovaj tekst, koji je pritom i neujednačene kvalitete i razrade, bez jasnih mehanizama provedbe te povremeno kontradiktoran, imamo niz ozbiljnih primjedaba, ali ovdje želimo naglasiti ključne probleme koje otvara, s namjerom njihova ozakonjenja.

HND je posebno zabrinut zbog tendencije legalizacije cenzure kroz odredbe o objavi novinarskog priloga koja nakladniku daje pravo da svojevoljno i bez ikakva obrazloženja ne objavi novinarski prilog zanemarujući pritom osnovna načela novinarske profesije. Tu odredbu tumačimo kao uvođenje izravne cenzure i nezapamćeno zakonsko omogućavanje uplitanja nakladnika u: 1) uredničku neovisnost i 2) novinarske slobode.

Navedeni prijedlog je kršenje novinarskih sloboda čak i da piše kako umjesto nakladnika, urednik nije u obavezi objaviti novinarski prilog, bez objašnjenja. Vlada RH je otišla i dalje od toga – odlučila je fundamentalno mijenjati značenje riječi urednik i novinar, i to u najgorem mogućem smislu.

Ima li novosti oko ove teme: hoće li Ministarstvo kulture i medija povući vrlo sporni prijedlog i poslušati strukovne udruge te zajedno s novinarima kreirati bolji zakon?

Mi smo vrlo brzo nakon našeg javnog očitovanja imali radni sastanak s ministricom i njezinim suradnicima koji je trajao dva sata. Možemo reći da je bio konstruktivan. Ponovili smo sve ono što smo prije toga rekli i naveli zbog čega nam je predloženi materijal neprihvatljiv. Ministrica je tada kazala kako su joj većina naših prijedloga prihvatljiva. Također nam je među ostalim rekla kako su spremni primjerice odustati od registra novinara. Dogovoren je novi sastanak radne skupine krajem kolovoza te da će radna skupina raspraviti svaku pojedinu glavu zakonskog prijedloga. HND želi ostati dio radne skupine jer smo itekako zainteresirani za novi Zakon o medijima, budući da je riječ o zakonu koji će definirati odnose na medijskom sceni idućih dvadesetak godina. Aktualni zakon je na snazi evo već 20 godina. Borit ćemo se za naše prijedloge koji su u interesu naše profesije.

Što konkretno HND čini da bi spriječio usvajanje spornog (predloženog) Zakona o medijima te da bi poboljšao položaj novinara i slobodnog, odnosno kvalitetnog novinarstva u Hrvatskoj?

Najavili smo resornom ministarstvu da ćemo očitovati o još čitavom nizu stvari koje stoje u radnom materijalu. Ono što je važno istaknuti da HND ima podršku svih redakcija i da u ovoj borbi svi trebamo biti jedinstveni. Samo tako možemo nastupati i boriti se. Teoretski ovakav prijedlog se može usvojiti u Saboru, ali on bez suglasnosti krovne novinarske organizacije neće imati legitimitet. O tome što mislimo o radnom materijalu koji smo dobili i na koji smo reagirali obavijestili smo osim domaćih i sve međunarodne institucije i partnerske organizacije.

Kako bi valjalo financirati i poticati kvalitetno i neovisno novinarstvo i novinare? Bi li trebalo, zbog loše financijske situacije većine medije uslijed ekspanzije društvenih mreža pa onda i najezde netočnog i nekvalitetnog informiranja..., obvezati državu i jedinice lokalne samouprave da financiraju relevantne i kvalitetne novinarske projekte, radije nego dotirati tiskane medije koji im idu niz dlaku?

Mi ne želimo dijeliti medije na taj način. U tim medijima rade naše kolegice i kolege, članice i članovi HND-a i naša je dužnost da ih sve zastupamo. Smatramo da država treba financirati sve medije od tiskanih pa do digitalnih uz naravno jasne kriterije koji podrazumijevaju zaštitu novinarskih profesionalnih standarda i kodeksa struke. Ozbiljno kritičko novinarstvo mora imati takvu vrstu podrške. Što se tiče financiranja mi odavno predlažemo jedinstveni Javni fond za sve medije. Isto tako HND je prošle godine predstavio zajedno sa SNH modele financiranja lokalnih medija. Te modele su za sada prihvatili Zagreb, Split, Pazin i Makarska. HND razgovara s još čitavim nizom gradova. Također ću podsjetiti na naše prijedloge pri izradi novog Zakona o elektroničkim medijima u vrijeme prije potresa i korona krize.

'I komercijalnim portalima novac iz Fonda'

Naime, novi Zakon o elektroničkim medijima omogućio je korištenje sredstava Fonda i komercijalnim portalima, s izuzetkom portala koji su online verzije tiskanih izdanja. Stoga smo predložili dodatne izvore iz kojih bi se financirao Fond

Kao moguće izvore financiranja naveli smo udjel u bruto prihodima digitalnih kompanija (po uzoru na prijedlog Europske komisije i 2019. godine doneseni francuski Zakon), dio prihoda od igara na sreću, dio koncesijske naknade medija, simboličan porez na oglašavanje (uz uvođenje amortizacije za oglašavanje robnih marki), dio poreza na elektroničke uređaje široke potrošnje, prihode od naplate pristupa internetu te korištenja i aukcija radiofrekvencijskog spektra, ali i uvođenjem stavke za podršku kritičkom novinarstvu u državni proračun. Za raspodjelu tako prikupljenih sredstva novog medijskog fonda trebalo bi osmisliti i nove mehanizme raspodjele kako bi se pravedno javno financiranje medija osiguralo od sukoba interesa i političkog pritiska.

Bi li valjalo znatno veće iznose prihoda od igara na sreću zakonski usmjeriti u financiranje kvalitetnog novinarstva? Na koji način?

Kako bismo bili sigurni da su sredstva osigurana za podršku kvalitetnom novinarstvu potrošena namjenski – za novinarski rad, potrebno je imati neovisnu evaluaciju i mehanizam nadzora, odnosno praćenja ispunjenja svrhe dodijeljenih sredstava. Iako se učincima Fonda za pluralizam Vijeće za elektroničke medije do sada tek sporadično bavilo, ovo neovisno tijelo ima najviše resursa – kadrovskih i financijskih – za provedbu ovakvih mehanizama zaštite i kontrole namjenskog trošenja novca.

Možda bi se to moglo činiti slično kao što se financira projekt 'Poticanje novinarske izvrsnosti', AEM-a (novinari ocjenjuju novinarske projekte i odlučuju koji od njih zaslužuju novac...) jer se pokazalo da je taj model Agencije za elektroničke medije iznjedrio u zadnjih nekoliko godina dosta kvalitetnih tekstova i otvorio teme koje se često u medijima zapostavljaju?

Slažemo se u tome da je novac uložen u novinarski rad najbolje uložen novac u medije. Zbog skućenog tržišta medijski nakladnici skloni su rezati troškove proizvodnje medijskog sadržaja, a upravo je to trend koji bi se prepoznavanjem kritičkog novinarstva kao javnog dobra trebao promijeniti.

Što mislite bi li trebalo značajnije povećati sredstava Fonda za poticanje pluralizma Agencije za elektroničke medije, kao i iznose koje za medije – koji se bave lokalnim temama – izdvajaju jedinice lokalne samouprave? Kako bi to valjalo učiniti, a da to ne bude davanje novca samo onima koji podilaze moćnicima na vlasti (na što je, prema svemu sudeći, ciljao radni prijedlog novog Zakona o medijima Ministarstva kulture i medija)?

Jedan od kriterija trebao bi svakako biti poštivanje etičkog kodeksa te mediji koji imaju negativno mišljenje bilo Vijeća za elektroničke medije, bilo Novinarskog vijeća časti u posljednjih godinu ili dvije ne bi trebali imati pristup javnim sredstvima. Sljedeći kriterij trebao bi biti redakcijski statut, kao dokument kojim su uređeni odnosi između redakcije i nakladnika, postoje li, koliko se poštuju. Zatim, broj zaposlenih novinarki i novinara i godine staža koje su proveli u redakciji. Sve navedeno sasvim su konkretni indikatori poštivanja pravila profesije i ulaganja u proizvodnju kvalitetnog medijskog sadržaja. Pri tom, treba voditi računa da postoje redakcije lokalnih i neprofitnih medija koje mogu imati samo jednog zaposlenog. Država bi trebala poticati razvoj takvih redakcija kao medija zajednice, a što u aktualnom Zakonu o medijima stoji kao njezina obaveza, koju međutim do sada nije poštivala, a iz radnog dokumenta novoga Zakona ta je odredba izbačena, istaknuo je Hrvoje Zovko, predsjednik HND-a.

Evo kako su prošli oni koji su se usprotivili cenzuri:

O tome kako je zadnjih godina poharano i degradirano neovisno novinarstvo u Hrvatskoj te kako su pri tome prošli novinari koji su se usprotivili cenzuri i skandaloznim pritiscima urednika i nakladnika, pisali smo u prethodna dva teksta našeg projekta 'Kako spasiti ono malo preostalog novinarstva u Hrvatskoj?.'

Prvi tekst projekta možete pročitati ovdje: Tjerali su me da lažem protiv Mavrovića; odbio sam. Urednik je lagao pod mojim imenom, prijetio mi otkazom! (<https://promise.hr/tjerali-su-me-da-lazem-protiv-mavrovica-odbio-sam-urednik-je-lagao-pod-mojim-imenom-prijetio-mi-otkazom/>)

Drugi tekst možete pročitati ovdje: U režiji Mamića i Pavića iz Jutarnjeg bačena na cestu?! 'Nije nužan metak da bi ugasili plamen života' (<https://promise.hr/u-reziji-mamica-i-pavica-iz-jutarnjeg-bacena-na-cestu-nije-nuzan-metak-da-bi-ugasili-plamen-zivota/>)

FOTO: Screenshot videosnimki

Tekst je dio projekta 'Kako spasiti ono malo preostalog novinarstva u Hrvatskoj?'; objavljen je uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz programa 'poticanja novinarske izvrsnosti'

0 komentar | [Moderation Tool](#)

Sortiranje prema

Komentirajte...

Facebookov dodatak za komentare

0 komentar | Moderation Tool

Sortiranje prema Najstariji

Komentirajte...

Facebookov dodatak za komentare

- novinarska profesija propada 1 (<https://promise.hr/tag/novinarska-profesija-propada/>)
- Boris Trupčević 1 (<https://promise.hr/tag/boris-trupcevic/>)
- medijska industrija 1 (<https://promise.hr/tag/medijska-industrija/>)
- Hrvoje Zovko 1 (<https://promise.hr/tag/hrvoje-zovko/>)
- predsjednik Hrvatskog novinarskog društva 1 (<https://promise.hr/tag/predsjednik-hrvatskog-novinarskog-drustva/>)
- Ministarstvo kulture i medija 2 (<https://promise.hr/tag/ministarstvo-kulture-i-medija/>)
- prijedlog novog zakona 1 (<https://promise.hr/tag/prijedlog-novog-zakona/>)
- izravna cenzura 1 (<https://promise.hr/tag/izravna-cenzura/>)
- totalitarni trendovi 1 (<https://promise.hr/tag/totalitarni-trendovi/>)
- Sloboda 5 (<https://promise.hr/tag/sloboda/>)
- demokracija 4 (<https://promise.hr/tag/demokracija/>)
- financiranje 7 (<https://promise.hr/tag/financiranje/>)
- razgovor 33 (<https://promise.hr/tag/razgovor/>)
- novinari 11 (<https://promise.hr/tag/novinari/>)
- top 1809 (<https://promise.hr/tag/top/>)

NAJNOVIJE

Tomaševiću kaznena prijava: 'Smeće prizvalo nametnike, štakore i divlje svinje; zdravlje ljudi je ugroženo' (<https://promise.hr/tomasevicu-kaznena-prijava-smece-prizvalo-nametnike-stakore-i-divlje-svinje-zdravlje-ljudi-je-ugrozeno/>)

(<https://promise.hr/tomasevicu->

O OVOME SE ŠUTI: Cijene hrane u svijetu padaju, samo u Hrvatskoj rastu. Evo zašto (<https://promise.hr/o-ovome-se-suti-cijene-hrane-u-svijetu-znacajno-padaju-samo-u-hrvatskoj-rastu-evo-zasto/>)

(<https://promise.hr/o->

'Poticati kvalitetno novinarstvo – da, korumpirati medije poreznim novcem da bi zaštitili sustav – ne!' (<https://promise.hr/poticati-kvalitetno-novinarstvo-da-korumpirati-medije-poreznim-novcem-da-bi-zastitili-sustav-ne/>)

(<https://promise.hr/poticati->

'Zbog korumpiranih medija Hrvatska više nije demokratska. Uskoro ćemo imati hapšenja ljudi!' (<https://promise.hr/zbog-korumpiranih-medija-hrvatska-vise-nije-demokratska-uskoro-cemo-imati-hapsenja-ljudi/>)

(<https://promise.hr/zbog->

Natjecaj za prijavu projekata organizacija hrvatskog iseljeničtva u prekomorskim i europskim državama (<https://promise.hr/objavljen-natjecaj-za-prijavu-projekata-organizacija-hrvatskog-iseljenicstva-u-prekomorskim-i-europskim-drzavama/>)

ka-

NAJČITANIJE

Tomaševiću kaznena prijava: 'Smeće prizvalo nametnike, štakore i divlje svinje; zdravlje ljudi je ugroženo'

O OVOME SE ŠUTI: Cijene hrane u svijetu padaju, samo u Hrvatskoj rastu. Evo zašto

'Zbog korumpiranih medija Hrvatska više nije demokratska. Uskoro ćemo imati hapšenja ljudi!'

Hrvatska strelovito izumire, vlast baš briga što su tisuće djece ostale bez liječnika! Pa tko će ovdje ostati?

Plenkovića upozorili da ne srlja s eurom, prijezirno je odmahnuo. Dr. Jurčić: Inflacija će biti izvan kontrole

© Promise.hr

[Naslovnica \(https://promise.hr/\)](https://promise.hr/) • [O nama \(https://promise.hr/o-nama/\)](https://promise.hr/o-nama/) • [Impressum \(https://promise.hr/impressum/\)](https://promise.hr/impressum/) • [Uvjeti korištenja \(https://promise.hr/uvjeti-koristenja/\)](https://promise.hr/uvjeti-koristenja/) • [f \(https://www.facebook.com/portal.promise\)](https://www.facebook.com/portal.promise)

